

König Frigyes

Az egri vár a török korban

A képi megjelenítés eszközeiről

A képekben való információközlés a legősibb formája az ismeretek továbbadásának és megőrzésének. Számos írásrendszer elemei képek leegyszerűsítésével alakultak ki. A gyermekek ösztönösen kezdenek rajzolni. Számomra a rajzolás meghatározó jelentőséggel bír, hiszen foglalkozásom, pályám során nagyon gyakran használom e kifejezési eszközt.

(A szerző rajzaival)

A rajzolás azonban nemcsak a kommunikációt szolgálja azzal, hogy megjelenít valamit, hanem a megismerést is. Mára a rajzitanítás kezd kiszorulni az oktatásból sokak számára valamiféle elavult dolognak számít. Azonban a megfigyelésből kiinduló, az európai reneszánsz korában kialakult ábrázolási mód fontos eszköze a térbeli formák megértésének. Pedagógiai tevékenységem során is tapasztalom, hogy egyre több olyan hallgató van, akinek nehézséget okoz az egyszerű tárgyak tapasztalati képének megjelenítése. Magyarán, egy széket nem tudnak megrajzolni helyes arányokkal, a térbeli rövidülések rendszerét nem is merik fel. Persze ez nem az ő hibájuk.

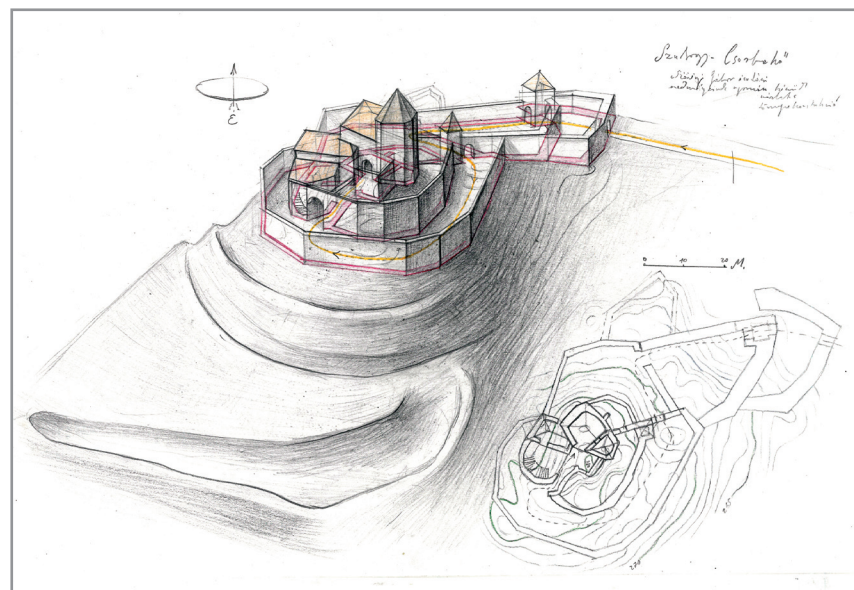
Az alapvető gond az, hogy a cél nem egy sámlí ábrázolása, hanem egy térbeli jelenség összefüggéseinek felismerése. A válasz általában az, hogy sokkal egyszerűbb egy fotót készíteni, máris elintéztnek tekinthetjük a dolgot. Való igaz, hogy a fényképezés megjelenése idejében sokan azt gondolták, hogy ütött a festészet órája, azonban láthatjuk, hogy a műfaj ma is él. Az elmúlt évtizedekben pedig hatalmas változások történtek az elektronikus képalkotás terén, fan-

tasztikus eredmények születtek. Esetleg most is azt gondolhatnánk, hogy most aztán tényleg befelegett a rajzolásnak és a festészetnek, azonban ezzel én nem értenék egyet. A rajzolás a térérzékelési képességet fejleszti, fontos segítség bármely téralkotási területen, nélkülözhetetlen a tervezésben is.

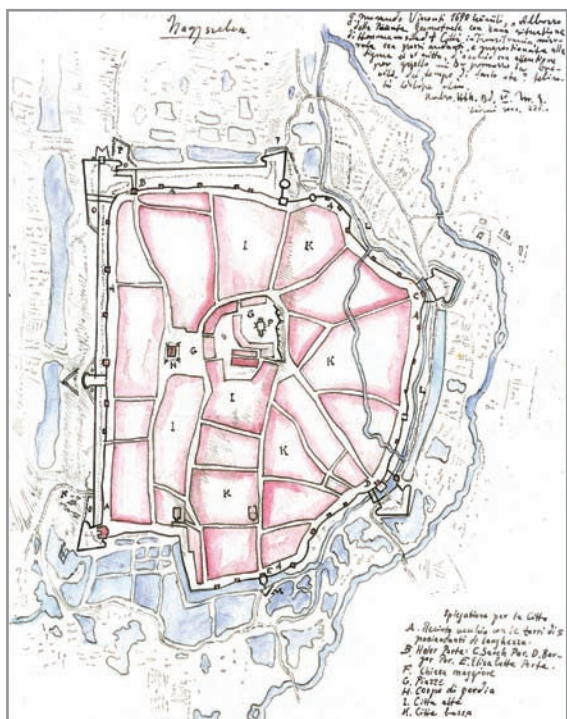
A közelmúltban több tudományos munkacsoportba kaptam meghívást, hogy tapasztalataimmal segítssem a kutatók munkát. Feladatom arckonstrukciók, valamint személyleírásai oktatási anyag ábráinak készítése volt. Ami a közös bennük, hogy térbeli struktúrák elemzése és megjelenítése volt a kitzűzött cél. Először meglepődtem, hogy a felké-

Siklós a ? században
előző oldalon

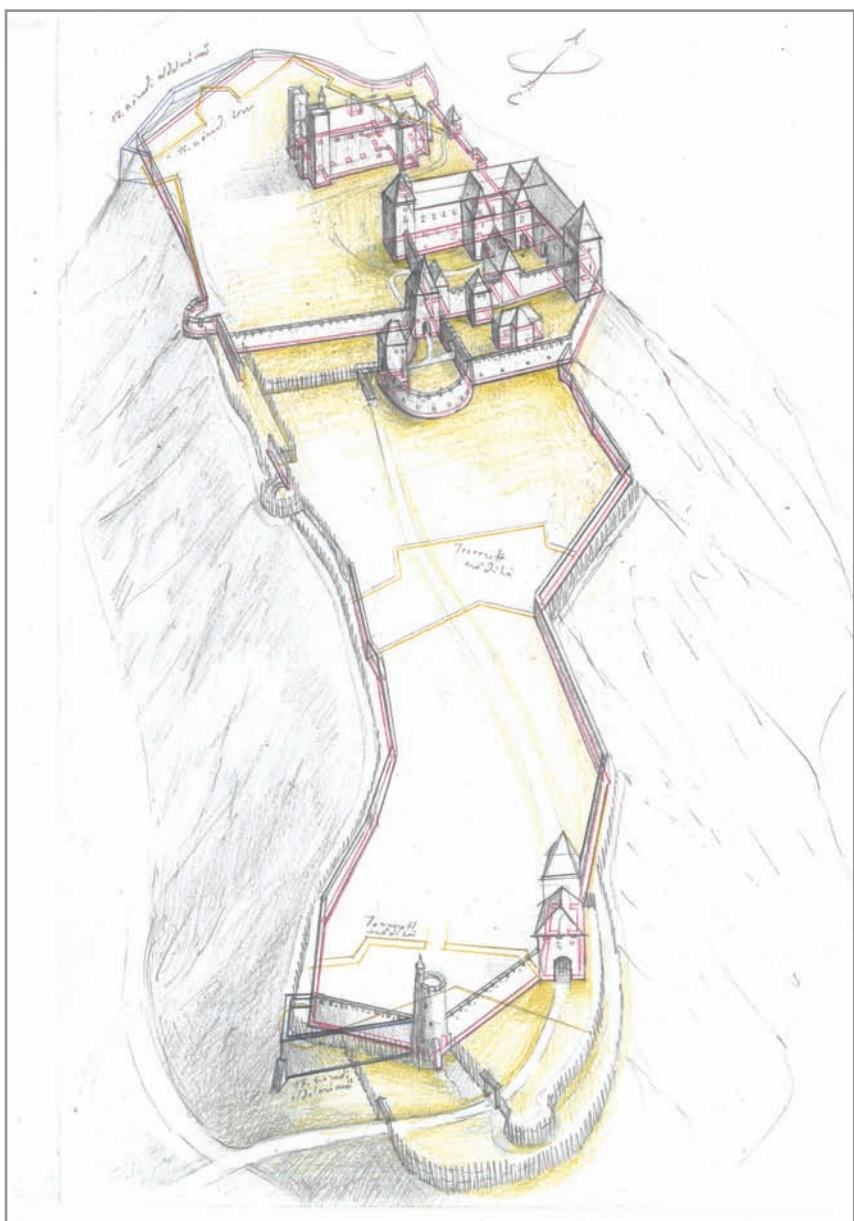
Csorbakó várának rekonstrukciós elképzelése

Nagyszében erődítményei
1690 körül
(G. M. Visconti
rajza alapján)

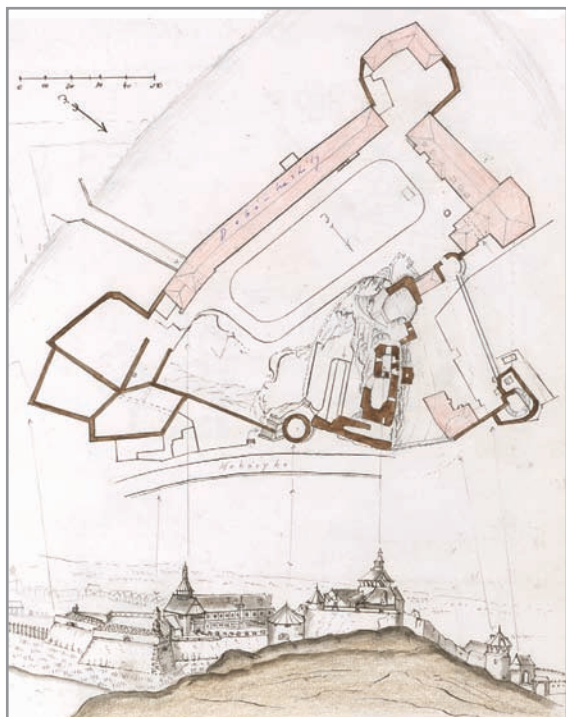
A veszprémi vár
a 17. században

rőknek nem a ma elterjedt számítógépes megoldásokra volt szükségük. Felismerték, hogy bizonyos esetekben kihagyhatatlan a „hagyományos” eljárás. A rajz, ugyanis bizonyos szempontok szerint értelmez, kiemel, olykor absztrahál. Az arcreekonstrukciók esetében különleges szerepe van annak, hogy mivel elhunyt személyekkel foglalkozik, személyiségük tiszteletet kíván. A legáltalánosabb elvárás persze az, hogy élethű legyen a rekonstrukció. Élethűnek látszó ábrázolás készíthető, azonban mivel általában nincs ellenőrzési lehetőség, könnyen vitatható értékűvé válhat az eredmény. Az arc finom részletei, amelyek az egyediséget, a személyiséget jellemzik, nem rekonstruálhatóak hitelesen. Egyrészt ezért döntök a rajzi megoldás mellett, mert a kétdimenziós megjelenítés eleve absztrakt, benne rejlik a továbbgondolás lehetősége, ugyanakkor az információk összessége, a karakter megjeleníthető, a néző fogalmat alkothat az ábrázolás tárgyáról.

Az elvek, amely mentén az épületrekonstrukciókkal foglalkozom, azonosak. Amikor a várrekonstrukciókat készítem, igyekszem a hozzáférhető információkat összegyűjteni, s amikor ezeket berajzolom a mappámba nem a másolás igyekezete hajt. A rajzolás során „tapogatom” végig az alaprajzokat, felméréseket, s így kevésbé siklik át a figyelmem egyes részleteken, továbbá lehetőséget ad a jelenség memorizálására, megtanulására. Amennyiben mód nyílik helyszíni vizsgálatra, már meg tudok keresni egyes részleteket. A korabeli anyagok átrajzolása is hasznos számomra, mivel így jobban megértem a kép készítőjének logikáját, emellett kiváló lehetőség a stílus tanulmányokra. Első látásra nem hitelesnek tűnő ábrázolás is tartalmazhat fontos információkat. Amikor megkísérlem egy épületkomplexum rekonstrukcióját, igyekszem a legtávolságtartóbb módon tevékenykedni, kikerülni az önkényes megoldásokat. Ez persze majdnem csak hiábavaló igyekezet, mivel óhatatlanul rárakódnak személyes jegyek, a kor szelleme. Számomra egy elkészült rajz az ismeretszerzési folyamat egyik állomása. Legtöbbször a megrendelője is én vagyok. A sors kegyének tartom, amikor eredményeimet közzé tudom tenni, örülök, hogy mást is érdekel. Valójában képzőművészi tevékenységem mellett, pihentetésként foglalkozom ezzel a dologgal, és persze azért is, mert nagyon érdekel.

Jelenleg számos képkeltő program hozzáférhető, amely segítségével épületrekonstrukció képi megjelenítése lehetséges, sokan élnek is ezzel a lehetőséggel. Egyre több várrekonstrukcióval találkozom, érdekes összehasonlítani, amikor ugyanannak a várnak többen is elkészítik az ábrázolását. Mindegyiken sok a valóság, de persze mindegyik más. Jó látszik rajtuk, hogy milyennek látják, vagyis milyennek szeretnék láttatni az egyes objektumokat. Megfigyelhetjük, hogy milyen felkészültséggel készültek, milyen célból jöttek létre. A szá-

mítógéppel alkotott képek sokak számára válnak hozzáférhetővé, így az ismeretterjesztést szolgálják. Amennyiben oktatási anyagba kerülnek, érdemes szakmai szempontból ellenőrizni, hogy a legjobbak kerüljenek bele. Amikor túlsúlyba kerülnek a tájképi elemek, repülő vadkacsák és őrtüzek, érdemes elgondolkozni azon, hogy a valóságúságra való törekvés ezen módja vajon nem lép-e át egy határt. Az épületek „eredeti” állapota is kényes kérdés, hiszen tudjuk, hogy egy épületnek is van, vagy volt élete,

és az tiszteletet kíván. A periodizációs hipotézisek is pillanatképek, hiszen ha bármi is történik az objektummal, akár műemléki átépítés, eredeti állapotként szerepel a mindenkori jelen időben.

Én is használok számítógépet, rendkívül hasznos eszköznek tartom. Azonban be kell vallanom, hogy a rajzolás közelebb áll hozzám, és azt is, hogy a különböző programokat mások sokkal gyorsabban és hatékonyabban használják, mint én. Tehát továbbra is inkább rajzolni fogok. 🍷

Léva alaprajza és távlati képe, ? körül (balra)
A kisbúni várkastély és külső védőöve Erdélyben, 1640 körül (jobbra)

Az újorsovai Ada Kaleh erőd 1718 körül

